

Kadar zapustimo šolo, učimo se seveda še vedno lahko in z uspehom iz knjig, vendar pa tudi s svojim delom stopimo v boj za obstanek ter si nabiramo tudi svojih izkušenj. Da bi se pa, kar mogoče, obvarovali škode, povprašujemo tudi drugih za njih izkušnje in se po njih ravnamo. To vzročuje večkratno občevanje ljudi, ki teže za enim ali enakim smotrom ali ciljem, in jih dovaja do tega, da se združujejo, ali, kakor pravimo, da ustanavljajo društva in zadruge, katera jako blagodejno vplivajo na blagostanje, če so ustanovljene na pravi podlogi. Tudi naznanjamo svoje izkušnje drugim na ta način, da jih zapisujemo. Ta ali on strokovnjak jih potem zbira, ureja, daje tiskati in jih razpošilja onim kateri jih žele, kateri se jih morejo okoristiti. Taka poročila so strokovni listi, kateri so tudi velike važnosti in velik pripomoček napredku.

Kmetovalec ima torej dosti prilike, da si pridobiva znanja. Po kmetijskih društvih in s kmetijskimi listi izobrazuje se lahko v svoji stroki. F. Š.

Razne reči.

* Svež kurjak je najboljšo sredstvo, da se tvarine, katere se počasi zgrejejo, hitro vnamejo in zgrejejo. S kurjakom lahko narediš sposobno za gnojno gredo tudi mokro listje, pleve, žaganje itd. Kurjaka ni treba ravno veliko vzeti, le dobro ga je pomešati med druge tvarine.

* Ako po zimi, kadar zmrzuje, vliješ v mišje luknje na vrtu vode, zamrzne voda, in miši se poduše.

* Kdor hoče imeti dobre in zgodnje zelene, čas je da jo seje. Ako ni solnčne grede ob kaki južni steni, naj seme vzkali v kahi posodi, napolnjeni s peskom.

* Konec januarja meseca, če je sneg skopnel in je zemlja tala, prekoplji zemljo okrog dreves, ker s tem jo zrahljaš, da more zrak do nje in do korenin, umoriš pa, kar je posebno važno, ličinke raznih škodljivcev, ki leže zapredene v zemlji.

* Kdor je ljubitelj lepote rastline pelargonije, njemu je prišel čas, da jo začne razmnoževati. V ta namen nareži potikovalcev in vsadi jih v lonce, napolnjene s kompostno zemljo, ilovico in peskom.

* Da kamelijam ne odpadejo cvetni popi, poprši jih prav fino z vodo, kajti one zahtevajo vode ne le skozi korenine, ampak tudi skozi listje.

* Ne preganjajte netopirjev! Netopir je po podobi svoji grd, in zato ga ljudje, ki ne vedo, da je ena najkoristnejših živali, pobijajo — kmetijstvu v veliko škodo. Netopir je mesojedna žival in se živi ob gosenicah, metuljih, hroščih, posebno navadnih, katerih po noči išče in jih žre. Po izkušnjah je dokazano, da en sam netopir eno samo noč več 100 hroščev polovi. Če preganjamo netopirje, pač je očitno, da preganjamo najboljše varuhe kmetijstva in vrtnarstva. Dolžnost umnega gospodarja bi

torej le bila varovati to dobrotljivo živalco in izkušati, da se pomnoži!

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 17. Tik hleva sem izkopal vodnjak v popolnoma skalovitem svetu. V vodnjak se izceja iz hleva gnojnica. Kateri cement bi bil najboljši za omet, da ne bi prodirala gnojnica? (M. F. v Z.)

Odgovor: Za take reči je vedno najboljši cement portlandski, katerega dobite povsod, kjer s cementom kupčujejo, priskrbi Vam ga pa lahko g. Andr. Druškovič v Ljubljani.

Vprašanje 18. Med lucerno hočem sejati travo in sicer na njivo z dobro, trdno, debelo ter z ilovico pomešano zemljo. Katere trave naj sejem, koliko na oralo in kje dobim njih semena (M. V. v P. na Primorskem.)

Odgovor: Na oralo njive sejte 15 funtov lucerne, 1 funt bele detelje 12 funtov angleške pahovke, 8 funtov francoske pahovke, 1 funt svinjskega repa in 1 funt bibernelice. Semena dobite pri gosp. Andreji Lenarčiči na Vrhniki.

Vprašanje 19. Nekateri tukajšni vinogradniki so se pričeli zanimati za ameriške trtne ter jih hočejo vzrejati. Kje in po kateri ceni je dobiti ukoreninjenih trt vrste „Izabele“? (A. P. v T. pri N.)

Odgovor: Z vzgojo ukoreninjenih sadik „Izabele“ se nihče ne peča, ker „Izabela“ ni trdna proti trtni uši, če je tudi ameriška trta. Ako vašim vinogradnikom ni do tega, da bi dobili trtni uši kljubujočo trto, naj rajši sade druge vrste, ki so boljše nego Izabela.

Vprašanje 20. Ob železnici in pri tovarnah je mnogo premogovega pepela, pomešanega s premogovim drobižem, katerega po mojem mnenju veliko premalo cenijo kot gnojivo. Naznanite mi svoje mnenje v tem obziru, in sicer: 1. Ali bi bilo koristno s tem pepelom gnojiti vinogradom? 2. Ali se ni bati, da bi nezgoreli deli premoga škodili trtnim koreninam in da bi pepel preveč ne sušil zemlje? Ali se sme rabiti ta pepel za zelenjadne grede, da bi se s posipanjem namreč odstranjevali škodljivi polži in drugi mrčesi? (J. P. v B. pri Trstu.)

Odgovor: Premogov gnoj je sicer raben kot gnojivo, a ima zelo majhno vrednost, in sicer toliko manjšo, kolikor manj je čist. Proti lesnemu pepelu je 15krat do 20krat slabši. Poraba premogovega pepela za vinogradski gnoj stoji velike več, nego je uspeh vreden. Fizikalno deluje premogov pepel v zemlji in sicer s tem, da dela zemljo bolj rahlo in suho, zato je raben po težkih in vlažnih zemljah kot fizikalno zboljšujoče gnojivo. Glede polžev po zelenjadnih gredah doseže se s premogovim pepelom že nekaj uspeha, veliko pa vendar ne. Še največ vrednosti ima premogov pepel kot nadomestilo mavca (gipsa), katerega pomladi pretresemo ob deževnem vremenu na uže obzelenelo deteljo.

Vprašanje 21. Namenjen sem kupiti enoletno žrebe, ki ima pa po zadnjih kolenih mehurje ali mahovnice. Ali se da ta napaka odpraviti in s čim? Lastnik pravi, da je dobilo žrebe mahovnice samo od letanja. (A. B. v G. pri Celji.)

Odgovor: Bolezen ali napaka, katere omenjate, niso mahovnice, ampak mehurji, ki so večje ali manjše, okrogle mehke, navadno neboleče otekline, ki se napravijo, okrog členov ali po kitnih nožnicah. Mehurji se napravijo, kadar se kitnega mazila preveč pod kožo nabere ter se kitne nožnice preveč raztegnejo. Kar se tiče vzrokov, gotovo ja, da je mehkužna živina posebno podvržena mehurjem. Sicer jih pa lahko napravi vse, pri čemur členi ali kite preveč trpe. Najnavadnejši vzrok je prezgodnje naprezanje mladih konj, ali pa če žrebeta preveč okrog letajo, posebno po mokrotnih pašnikih in potih. Mehurji se pa tudi naredo, ako se žival v hitrem teku bliskoma ustavlja, če si člen izvine i. t. d. Sicer ima pa vsak star konj, ki je mnogo delal, gotovo mehurje, zlasti če je dobival malo tečne krme. Navadno mehurji ne bole, in konj, ki jih ima, zato ni nič manji raben, vendar ni lep. V obče je težko odpraviti mehurje in, ako ne bole in človek ne gleda na lepoto, tudi nepotrebno. Ako pa vendar hočete žrebeta ozdraviti od mehurjev, priporočam Vam pa zelo, prepustite zdravljenje izkušenemu živinozdravniku, kajti kakšen mazač lahko naredi iz sicer prav nič nevarnih mehurjev kako drugo hudo in neozdravno bolezen.

Vprašanje 22. Odkar imam ovne kmetijske družbe, imam veliko srečo pri reji. Večina ovac povrže dvakrat na leto, žalibog skoraj samo ovne. Ovni tega plemena so pa odrasli neizrečeno hudi, bijejo se in trkajo, da se kar zemlja trese, in enega so uže umorili. Svetujejo mi ovne dati rezati ali popraviti. Ker pa o tem nimam nobene izkušnje, zato vprašam: Ali jih je varno rezati in v kateri starosti ter ob katerem času? (J. P. v G.)

Odgovor: Čudno se nam zdi, da v Vaših krajih režnja ovnov ni v navadi, saj se tisti ovni, katerih ne rabimo za pleme ter jih režemo, veliko hitreje debele in se med saboj ne trkajo tako zelo kakor nerezani. Ovne lahko daste rezati v vsaki starosti in ob vsakem vremenu, da le ni premrzlo in ne prevroče. Najbolje je rezati takoj mlade, t. j. 3 do 10 tednov stare. Taki dobe drobne kosti, bolj fino volno in se radi debele. Ovnov ni težko in tudi ne nevarno rezati, kdor pa to delo opravlja, mora seveda imeti potrebno vajo in izkušnjo.

Vprašanje 23. Ali se dobe pri kmetijske družbi v Ljubljani sadike od akacij? (J. B. na Bl.)

Odgovor: Družba nima na prodaj drugega drevja nego samo visokodebelno sadno drevje.

Vprašanje 24. Pri nas se večkrat naredi našim konjem v škarjah bula, vsled tega jim vrat zateče, da kar jesti ne morejo. Čez nekaj časa se bula predere, in tudi iz nosnic teče neka gešča. To bolezen imenujemo smoliko.

Kako se da ta bolezen odvrniti, kako zdraviti, kaj ji je vzrok in ali je nalezljiva? (Društvo K. v G. na Štajerskem.)

Odgovor: Smolika spada med groznične bolezni, nastale vsled prehlajenja, ter napada navadno 2 do 5letne konje. Smolika je nalezljiva, in ker so skoraj vsi naši hlevi, posebno pa gostilniški, okuženi po tej bolezni, zato jo tudi skoraj vsak naš konj dobi. Razen nalezljivosti so tudi vzroki tej bolezni prehlajenje, hitra menjava toplote, in to zlasti, kadar mladi konj menjava zobe ali pa pride k drugemu gospodarju v druge razmere. Dokler ni smolika nevarna, ni rabiti zdravil, ampak pustite, da jo živina preboli, saj je nobena reč ne ustavi. Konja je imeti na toplom in mu dajati tečne in lahke krme. Bula v škarjah naj se sama predre, nikakor je pa ni prerezati. Da se bula hitro predere, naveže se kaj tacega na njo, kar toploto drži, in obveže z ovčjo kožuhovino. Ako pa smolika postaja vsled prehlajenja, mokrote, napačnih zdravil itd. nevarnejša, poklicati pa treba nemudno živinozdravnika.

(Dalje prihodnjič.)

Podučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

(Dalje.)

150.

Odgovori na Vaša vprašanja.

V Waldecks-Plantu 1884.

Pozno sem prejel Vaš list, to pa zato, ker me ni bilo doma. Napravil sem izlete na več strani. Popisati Vam hočem vse na kratko. Najpreje pa moram odgovoriti na razna Vaša vprašanja.

Radi bi vedeli, kakošna je Keiskamma, ali je naselbina. Keiskamma ni naselbina, tako se naziva stara, opuščena kopanina. Jaz stanujem v samoti nad reko. Deset minut od mene je šola. Učitelj je ob enem tudi mirovni sodnik za tukajšno okolico. Blizu šole stoji policija. Navadno imamo po tri policaje. Sedaj nam bodo nekda še te vzeli. Gotovo ste kaj čitali o novej republiki „Stelli“. Ta republika je nastala tako-le. Kjer se ljudstvo množi, nastane preje ali sleje pomanjkanje zemlje, tako je tudi v Transvaalu. Vsak kmet ima farmo, navadno 4.000 akrov obsežno. No to je uže nakaj. Mnogi farmerji imajo veliko obitelj, a vsak sin hoče imeti svojo farmo. Kje jih vzeti? Zato so se zbrali boeri v južnozahodnem kosu Transvaala, napadli dva sosedna črna glavarja in jima zemljo vzeli. Ta prisvojeni kosi so nazvali „Stello“. Nova republika pa je Angležem trn v peti, zapira jim pot v notranjo Afriko. Poslati hočejo vojno, da je razbije. Zato bodo pobrali tudi vse policaje, ker jim vojniov primanjkuje. Toda Angleži bodo imel